

■ PUPP RÉKA MÁRIA ■

SZINDBÁD HANGJA

I. A konferencia címe (*Kultúrák határán*) is segített a témaválasztásban, mert kicsoda Szindbád? Szindbád nem mitológiai alak, azonban Odüsszeuszhoz hasonlóan sokat utazott és sokat túrt hős, akit határtalan kaland- és tudásvágy hajt.

Szindbád mindenki számára elsősorban *Az Ezeregyéjszaka meséinek* hőstét jelenti, akit kíváncsisága kerget, aki alig menekül valamely viszontagságos kalandból, máris újabb megpróbáltatás várja. Az Allahot féltő bagdadi kalmár első útja szükségszerű: hogy elkerülje az elszegényedést, a nyomorba süllyedést, tengerre száll. Sok kaland után tér vissza hazájába, ahol most már jómódban, megbecsülésben és szeretetben élhetne. Nyugtalan vére azonban újra és újra útnak indítja, az új megismerésének, az ismeretlen felfedezésének a vágya egyre hajtja. Egy-egy kalandból kikászálódva hazatér, hogy fáradalmait kipihenje, de mindig újra elindul otthonról, és mindig hazavágyik. Míg Odüsszeusz tíz évig legalább látszólag rendületlenül keresi a biztonságos otthont, hogy végre megpihenjen és megnyugodjon, addig Szindbád minduntalan elhagyni képes a már megtalált boldogságot, az otthont.

A neve szerint indiai származású, közismerten egzotikus, keleti figura, hajós és utazó. Aki pedig utazik, úton halad. A hajós útja nagy és veszedelmes vizeken vezet, az élet tengerén evez. A tenger állandóan mozgásban lévő és mozgásra készülő elem, női princípium, s mint ilyen a születés és az (állandó) újjászületés helye. Az iszlám felfogásban a végtelen isteni bölcsesség jelképe is.¹ Mindig mássá, gazdagabbá lenni, de soha el nem távolodni az isteni tanítástól. Ez Szindbád életfelfogása is. Mert amikor tudtán kívül ettől egy pillanatra eltántorodik, véglegesen hazatér.

Szindbád hajós, tehát hajón utazik. A hajó maga is az utazás, a kaland, a felfedezés jelképe, ugyanakkor azonban védelmet nyújt a természet viszontagságaival, az élet megpróbáltatásaival szemben. Szindbád sokszor szenved hajótörést és sokszor hagyja cserben a hajó, amelyen elindult. Mégis mindig hazaért, mert mindig jött egy újabb hajó, vagy a régi hűtlen vitorlás, amely biztonságosan hazavitte hőstét.²

1 Fontana, David: *A szimbólumok titkos világa*. Tericum, Budapest, 1995. 15.

2 Jean Chevalier - Alain Ghebrant: *Dictionar de simboluri, I*. Editura Artemis, București, 1993. 178.

Az *Ezeregyéjszaka* meséinek hőse maga meséli el történeteit. A Szindbád-történetek kerettörténetes elbeszélések és érdekességük az, hogy Szindbád mesél Szindbádnak. A mindentudó narrátor ugyanis már a kerettörténet legelején megismertet bennünket egy Szindbáddal („[...] élt Bagdád városában egy ember: Szindbádnak hívták”³), és a cím (*A tengerjáró Szindbád utazásai*) kataforikus szerepe miatt méltán hihetjük, hogy magát a címszereplőt ismerjük meg életének egy adott időpontjában. Hamarosan kiderül azonban, hogy tévedtünk, hiszen Szindbád, a teherhordó, akiről eddig szó volt, teljesen véletlenül kerül a tengerjáró Szindbád házába, aki befogadja, ételt-italt kínál elé, pénzzel ajándékozza meg, közben pedig csodálatos utazásairól és kalandjairól mesél neki. A megélt kalandokra emlékszik vissza, a „sokfelé bolygott férfiú”.⁴ Szindbád a kerettörténet jelenében már csak emlékezik, Mnemoszüme, az emlékezés múzsája segíti ebben.

Krúdy Szindbádja még sokkal inkább rászorul a múzsák segítségére. Kalandnak itt csupán látszatát kelti a narrátor, inkább a benyomások és hangulatok által előhívott emlékképek jelennek meg csodálatos nyelvi megszerkesztettségben. Nem a kalandra figyelünk és nem is az a fontos, hanem az apró történések és nem-történések bemutatása, látatása. Itt a költői nyelv érdemli ki csodálatunkat.

Nézzük meg előbb azonban, hogy a Krúdy-novellák álneves hőse („[...]”- amely álnév még abból az időből eredt, midőn az algimnázium növendékei az »Ezeregyéjszaka« tündérmeséit olvasták, és maguknak hősokeket választottak a rege alakjaiból”⁵) mennyiben hasonlít *Az Ezeregyéjszaka* meséinek hősére. Róla is azt olvashatjuk, hogy többször bejárta a földkerekséget, bár az elbeszélt történetek helyszínei nem esnek messze Budapesttől, pontosabban nem esnek kívül az Osztrák-Magyar Monarchia határain. Szindbád, a hajós, sokat utazott életében, az utazás számára létforma. Utazásaira pedig gyakran és szívesen emlékszik vissza és el-elábrándozik egy-egy régen történt eseményen, néha ő maga meséli történeteit, néha csak csendesen emlékezik és hagyja, hogy a narrátor, aki mindent tudó, elmondja történetét. Krúdy Szindbádja is nyughatatlan, amint eléri célját, máris továbbindul. Az éppen elért cél nem érdekes számára, már fut is tovább vele a szekér egy újabb szín, illat nyomában. Maga az utazás, a keresés, az emlékezés a fontos. Ez a Szindbád sem állapodik meg sehol, mindig valami másat, valami újat keres. A szerencse forgandósága is egyaránt fontos eleme az arab történeteknek és Krúdy elbeszéléseinek.

Különbség, hogy Krúdy nagy utazója, bár neve Szindbád, a hajós, többnyire kocsin jár. E szárazföldi jármű azonban éppen olyan jól szolgálja utasa céljait, mint a hajó: védi és segíti az élete útján. A reális világban száguldó kocsi azonban mindig lemarad az emlékezés tengerén

3 *Az Ezeregyéjszaka meséi.* Honti Rezső (ford.), Európa Könyvkiadó, Budapest, 1961. 169.

4 Uo. 118.

5 Krúdy Gyula: *Szindbád.* Kriterion, Bukarest, 1989. 69.

kalandozó lélektől.⁶ Hiszen Krúdy Szindbádja a lélek útvesztőjében bolyong. A több útvonalú labirintusban nehéz vagy lehetetlen megtalálni a helyes ösvényt. Az utas egyre magányosabbá válik. A régi egyiptomiaknál az útvesztő azt a rejtélyes női alkotóerőt jelképezte, amely életet ad, ugyanakkor a sötétség és az éj királynőjének szerepében örök álmot hoz.⁷ Ez a kettősség Krúdynál könnyen felismerhető.⁸ (Lásd a *Szindbád álma* c. novellát.)

Márai Szindbádja is viseli a hajós jelzöt, mégis kétfogatú kocsin utazik. Reggel kocsira száll, hogy még egyszer bejárja életének főbb állomásait. A kocsi itt az út és az utazás veszélyeivel szembeni védelem szimbóluma, ugyanakkor azonban a múlt értékeinek is őrzője. A hajdan sokat kalandozó hős most tudatosan indul utolsó útjára. Felkeresi azokat a helyeket a városban, ahol nyugodtan emlékezhet. Az emlékezés számára a múlt újraélése. Végül életének utolsó állomására ér, ahol „átálmodja magát” az igazi otthonba.

II. A továbbiakban – úgy gondolom – a *hang* fogalmát kell tisztázni. A hang kérdésének tárgyalásához a nyelvészeti kutatásokban is alkalmazott narratológia-fogalomból indulok ki. A hagyományos narratológia sokat vitatott és kiemelt eleme, a narráció idején és módján kívül, a narráció hangja. Az idő kérdése vizsgálja az események megtörténéseinek és azok elmondásának vagy leírásának sorrendjét, hogy tudniillik kronológiai sorrendben meséli-e el a narrátor az eseményeket, vagy sem. A narráció módja vizsgálja egyrészt a narráció kifejezési formáit, a különböző narratív formákat, másrészt a perspektívát vagy nézőpontot, amelyből értesülünk az eseményekről. A hang kérdése elsősorban a hősök, a narrátor, valamint a szerző közötti viszonyt vizsgálja. A beszélő hangjának keresésekor figyelniem kellett a narráció idejére, a narratív szintekre, valamint a mesélőre, azaz a narrációt végző személyre. A hang olyan jelek sora, amely a narrátort/az aktuális beszélőt jellemzi, pontosabban azt, aki fenntartja a kapcsolatot a narráció és a narratív szöveg között. Hatóköre tág, és nem azonosítható a nézőponttal, mert míg ez utóbbi azt mutatja: ki látja, ki érti, és kinek a nézőpontja érvényesül, addig a hang arról informál, hogy ki a narrátor, ki az, aki éppen beszél (ki az aktuális beszélő).⁹

A narratív szinteket figyelve, az elemzendő szövegrészben előforduló narrátor általában heterodiegetikus, mindentudó narrátor, aki kívülről, ún. extradiegetikus pozícióból meséli az eseményeket, nem részese azoknak, ugyanakkor azt a benyomást kelti, hogy hősének lelkébe, gondolataiba lát, mindent tud róla. A narráció tehát 3. személyű. Amikor Szindbád életéről vall vagy arra emlékezik, és így maga válik

6 Manfred Lurker: *Wörterbuch der Symbolik*. A. Kröner Verlag, Stuttgart, 1991. 37–49.

7 Jean Chevalier – Alain Gheerbrant: *Dictionar de simboluri*, vol. 454–462. Editura Artemis, București, 1993.

8 Krúdy Gyula: *Szindbád*. Kriterion, Bukarest, 1989. 153.

9 Oswald Ducrot – Jean-Marie Schaeffer: *Noul dictionar enciclopedic al stiintelor limbajului*. București, 1996. 458–469.

narrátorrá, a helyzet megváltozik. A megszólalások E/I. személyűek lesznek, és homodiegetikus én-elbeszélés váltja fel az addigiakat. Ilyenkor ún. metadiegetikus narratív szintről beszélhetünk.¹⁰ (Látható, hogy a hang, mint a narráció egyik eleme, nem tárgyalható a narráció idejének, a narratív szinteknek vagy más narratív kategóriáknak a figyelembevétele nélkül.)

Mivel az elemzés elsősorban nyelvészeti indíttatású, a vizsgálódás során el kellett távolodnom a narratológiától, néhány fogalmat azonban a továbbiakban is kölcsönzök tőle.

A narráció idejének vizsgálatakor az időaspektusra, valamint az igeidőkre figyeltem. Ezek nyelvtani kategóriák, amelyek nyelvi funkciókat fednek fel, kifejezik, hogyan viszonyulnak egymáshoz a nyelvi leírt események abszolút értelemben (időaspektus), és hogyan viszonyulnak egymáshoz a nyelvi leírt események a beszédmegnyilvánulás adott és egyben kötött összefüggéséhez mérten viszonylagos értelemben (igeidők). Az aspektus olyan temporális-szemantikai modul, amely az események abszolút időbeli viszonyát tükrözi, míg az igeidő olyan szemantikai-deiktikus modul, amely az eseményeknek a beszédmegnyilvánuláshoz viszonyított helyzetét tükrözi az ún. valós időtengelyre vetítve. A temporális viszonyok konceptualizálása és el-sajátítása kompozicionális szemantikai, illetve pragmatikai feltételek alapján látszik megvalósulni.¹¹

A nyelvtanban leírt igeidők (jelen, múlt, jövő) egyszerű rendszerének használata nem elégíti ki az elemzési szempontokat, hiszen összetettebb a kérdés. Mindhárom időnek ugyanis több jelentése lehet. Egy ige grammatikai jelen idejének például több értelmezése fordulhat elő kontextuálisan, azaz nem minden esetben utal a tulajdonképpeni jelenre, egy módosítószó vagy időhatározó szó megváltoztathatja a grammatikai idő jelentését: pl. *megyek* (jelen), *majd megyek* (jövő), *holnap megyek* (jövő). A továbbiakban ezt nem részletezem, az elemzés során ugyanis fény derül a másik két idő árnyalati jelentéseire is. Meg kell még említenem, hogy az éppen múltnak, jelennek, jövőnek nevezett idő egyáltalán nem mindig ugyanazt a múltbeli, jelenbeli, jövőbeli időpontot, időintervallumot stb. fedi. Ezért a szövegtől függően beszélhetünk pl. távoli, közeli vagy éppen közvetlen múlttól, jövőről stb. A temporalitás mellett az igeidő összefüggésbe kerül a modalitással, vagyis az igeidők, időhatározó-szók stb. rámutatnak a cselekvés vagy történés azonnali/távoli, bizonyos/bizonytalan stb. voltára.¹²

Mivel az idő és a tér szoros összefüggésben jelenik meg bármilyen kommunikációs helyzetben, hozzájárulva a szövegvilág kialakításához és értelmezéséhez, szót kell ejteni a térszerkezetről is. A beszédben

10 Uo. 468.

11 Komlósi László Imre: *A nyelvspecifikus temporális interferenciák kialakulásának kognitív alapjai*. In: Pléh Csaba - Győri Miklós (szerk.): *A kognitív szemlélet és a nyelv kutatása*. Pólya Kiadó, Budapest, 1998. 148-160.

12 Tolcsvai Nagy Gábor: *Az idő jelölése a szövegben*. In: uő: *A magyar nyelv szövegtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001. 148-162.

a térbeli tájékozódás középpontja a mindenkori én, az eltávolodást, irányt, nézőpontot, távolságot, kiterjedést csak ehhez viszonyítva lehet meghatározni, mint ahogy csakis a beszédidő jelenéhez viszonyíthatjuk a többi időt. A szövegben mindig az aktuális beszélő nézőpontjának megfelelő térjelölés érvényesül, amely elősegíti a megértést, az interakciót.¹³

III. Az elemzés során igyekeztem bemutatni mindazokat a kifejezési formákat és módokat, amelyek Szindbádtól származnak, amelyekben tehát a hős hangja hallható. Szindbád megnyilatkozásaira, hangjára figyeltem. Követtem gondolatait, néma és hangos elmélkedéseit. A könnyebb áttekinthetőség érdekében a regényt különböző helyszínei szerint osztottam fel. Szindbád gondolatai, reflexiói többféleképpen szövédnek bele a narrációba: pl. egyenes beszéd (EB), függő beszéd (FB) vagy szabad függő beszéd (SzFB) formájában.¹⁴ Az egyenes idézetek teljesen belesimulnak a szöveg vizuális képébe, határukat csak néhány kivétellel jelzik idézőjelek. Az idéző mondat általában beékelődik magába az idézetbe, ennek állítmánya pedig a *gondolta, mormogta, dörmögte, dűnnyögte* igealak: „Húsz év előtt - gondolta Szindbád, könnyökölve, köhögve, dűnnyögve és cigarettázva az ágyban - e pimaszságért kardélre hánytam volna”;¹⁵ „Szent ügy - mormogta Szindbád, s harisnyáit keresve kászálódni kezdett” (8.) stb. „Nem segít semmi - gondolta komoran Szindbád -, végül mégiscsak írni kell”. (9.) A függő idézetek harmadik személybe transzponálva közvetítik Szindbád gondolatait, vélekedéseit. Az idéző főmondat állítmánya legtöbbször a szokványos: *tudta*. A szabad függő beszéd a leginkább kétértelmű, mert nem mindig világos, hogy ki szól meg: a narrátor vagy a szereplő.

Szindbád hangja hallatszik a párbeszédekből is, amelyeket a regény más szereplőivel folytat. Ezek a beszélgetések a történet jelenében zajlanak.

Az itt elemzett részlet eseményei a „Csikágó”-ban játszódnak, ahová a fürdőből viszi utasait a bércocsi. Előbb azonban Szindbád tokaszalonnát vásárol a reggelihez a bácskai hentesnél. Szindbád szertartásossággal végez mindent, szerinte a világ dolgainak megvan a maga rendje, és azt jó betartani: „Tudta, hogy egy adag borsos, fagyos káposzta, téli reggelen, el tudja indítani a szerelem kóros folyamatát...” (43.) (FB).

A „Csikágó” füstös és kopott termeiben ismét emlékek özöne árasztja el Szindbádot. A hely egy irodalmi *hőskor* emlékképeit elevení-

13 Tolcsvai Nagy Gábor: *A tér jelölése a szövegben*. In: i. m. 132-141.

14 „A közlésformák közül az egyenes és függő beszéd (oratio recta és oratio obliqua) pontosan kijelölhető mondattani szabályai beszédhelyzethez kötött törvényszerű alkalmazása miatt nem szolgáltatott alapot vitás kérdésekre. A harmadik közlésforma, az egyenes és függő beszéd keveredéséből létrejött szabad függő beszéd (oratio obliqua libera) annál inkább magára vonta a kutatók figyelmét.” Lásd: Murvai Olga: *Szöveg és jelentés*. Kritérium, Bukarest, 1980. 5.

15 Márai Sándor: *Szindbád hazamegy*. Helikon, Szombathely, 2000. 7. A továbbiakban a zárójelbe tett oldalszámok erre a kiadásra vonatkoznak.

ti fel a hajósban. „Igen, ez volt a hőskor.” (46.) Egy megállapítás, amely származhat a narrátortól vagy a szereplőtől. Nem teljesen világos, de nem is fontos, hiszen mesélő és szereplő rokon lelkek, gondolataik sokszor összemosódnak.

Vegyük azonban előbb itt is az E/l. megnyilatkozásokat: „»Nem véletlen, hogy idetévedtem früstökölni« – gondolta **most**.” (47.) (Kiemelés tőlem: P. R.) A **most** időhatározó-szó mutatja, hogy a történet jelenéhez tartozik a fenti megállapítás. Régen az irodalmi élet egyik fontos színtere volt a kávéház, sok jeles író, költő és kritikus alkotott ezen a helyen. A délelőtti órákban üres „Csikágó” lassan megtelik régi alakokkal, Szindbád emlékeinek szereplőivel. Szindbád érzi közelségüket, de végig tudatában van annak, hogy valójában a megidézett emberek már nincsenek körülötte.

A következő E/l. megnyilatkozások mintha egy furcsa párbeszéd fordulói lennének, mintha Szindbád a mindentudó narrátorral beszélgetne. Nem tudjuk többé élesen elkülöníteni a narrátor és a hajós szavait. Nem szólítják ugyan meg egymást, nem szólnak direkt módon egymáshoz, ahogy az egy reális párbeszéd fenntartásához szükséges volna, mégis az az érzésünk támad, hogy kommunikálnak. Különbséget csak a közbe-közbe megjelenő idézőjelek segítségével tehetünk kettejük megnyilatkozásai között: „az írók nem jártak már sehová. »Talán csak Sziklay bácsi mutatkozik még néha« – gondolta engesztelten Szindbád –, »mikor megáll a Jókai-lepellel borított koporsó fölött, s elbúcsúztat egyet-egyet az írók közül! Jó fej az öreg! Sas!... Lengyel menekült!...«” (48.), vagy „»Karinthy, igen!«– gondolta Szindbád, és szomorúan mosolyogni kezdett. – »Merre van Karinthy? Lehet, hogy verset ír, kényszerből, mert húsvét elmúlt és pünkösöd közeleg, az ünnepi lap részére, ahol leadják ugyan a verset is, de csak bizonyos fanyalgó nagylelkűséggel, mintha nem lenne ma is, örökké a legnagyobb tisztesség egy napilap részére a kézirat, melyet egy író a szerkesztő asztalára hajít« – horkant fel mérgesen Szindbád –, »hogy akár a szennyes gatyáját is a nyomdába adhatja, a szerkesztő azt is köteles kinyomtatni, mert nincs nagyobb tisztesség egy lap számára, mint egy vérbeli író kézírata.«” (Uo.) Erre válaszol egy adott pillanatban a narrátor: „[...] Hová lett Dide, hol szaladgál, zsebében jegyzőkönyvvel, [...], Karinthy?” (49.) E szövegrészben az egyenes idézetek hosszabbak, Szindbád mind huzamosabb ideig merül el a múltban. Eszébe jutnak mind a régi írók és költők, akik ma már hiányoznak megszokott helyükről.

Egy sor retorikai kérdés követi egymást itt, amelyekre nincs és nem is várunk választ. Véleményem szerint ezek a SzFB megjelenési formái: „Mikor ült itt? [...] Hová lettek az emberek, a hőskor emberfeletti alakjai? Hol élnek az írók, a magyar írók, az újak és a régiek?” (48–49.) Ki teszi fel ezeket a kérdéseket: a narrátor vagy a hős? A fent idézett kérdések esetében ez egyáltalán nem világos. Más szövegrészekben egyértelműbb a dolog. Érzékelhető, hogy a narrátor eltávolodik, hogy egy bizonyos külső pontból figyeli és követi Szindbád gondolata-

it: „Most emlékezett, homályosan látta a füstszínű jelent, s élesebben látta e fátyol mögött a múltat Szindbád.” (48.) És közvetlenül ezután: „»A régi írók« – gondolta, s vértelen szája hangtalanul mozgott, mintha vitatkozna valakivel – »még összetartottak. – Mikszáth [...]«” (Uo.)

Aztán újabb retorikai kérdések sora következik, amelyeket, úgy tűnik, felváltva tesz fel a narrátor és a hajós: „Hová lett Dide, hol szajdgal zsebében a jegyzőkönyvvel, melynek lapjaira feljegyezte [...]? [...] Hol ül csendes, vaksi áhitatban hajolva francia napilapok fölé Színi Gyula, aki [...]? [...] Hol mászkál ideges – aggódó, kegyetlen és okos pillantással Tódor, a költő [...]?” Vagy: „Mikor fordul egyet a kávéház ajtaja, s lép be hajbókolva, ujjheggyel és nyájas mosollyal üdvözölve ismerőseit a márki, ez a különös ember, aki [...]? [...]” (50–53.) Aztán ismét Szindbád hangját hallhatjuk egyértelműen: „»Merre él a márki«-gondolta Szindbád –, »ki tud róla, hol süllyedt el, a betű és az irodalom nagy háborújának miféle Mazuri-mocsarában? [...] Mindig görnyedten járt, [...] megvádolta Ady Endrét, hogy nem halt meg, [...] hol él, hol bújkál a márki?«” (50.), amikor is ismét a narrátor és a hős közti különös párbeszédnek lehetünk tanúi. „(Így tűnődött Szindbád.)” (51.), a zárójelbe tett megjegyzés újra megerősíti az imént szinte teljesen elhalványult határvonalat Szindbád és a narrátor hangja között. Az emlékek sora folytatódik, a narrátor és Szindbád gondolatai egymásba vágnak, ismét elhomályosítva köztük a határt. A magyar irodalom számtalan felsorakoztatott képviselője közül a narrátornak most Török Gyula jut eszébe: „S hol volt már Török Gyula, aki regényt írt a magyar úri rend jelképeiről »Az ám, a fiatal Török«-dűnnyögött Szindbád, mintha még mindig itt kószálna az alföldi kurthanemes író valahol a Körúton”. (52.) Aztán ismét Szindbádnak rémlik fel egy letűnt szellemóriás, mintha éppen ő juttatná azt a narrátor eszébe: „»És Osvát!« – gondolta Szindbád, s szabad öklével, mely nem markolta a bicskát, a kávéházi asztal márványlapjára ütött, mintha a legfontosabbat elfeledte volna. »Hol van már Osvát?«” (52–53.) A mesélő pedig folytatja: „Hol volt Osvát, aki úgy ült az aranyfüstös szellemi zibvásár fölött, mint egy ókori pap a Templom legfelsőbb lépcsőfokán, [...]” (52.) Látható tehát, hogy nem választhatjuk szét élesen Szindbád E/l. megnyilatkozásait a narrátortól hallani vélt megszólalásoktól.

Mivel a nyelvészeti indíttatású textológiai elemzésnek ma még nincs általánosan elfogadott elmélete, minden irodalmi alkotás általános, illetve egyedi sajátosságait egyetlen egységes modellben leképezni lehetetlen. Nyelvi elemekre alapozott vizsgálattal a szövegen belüli és ennek más szövegekkel való összefüggéseire kívántam rámutatni. Eljárásom nem csupán nyelvi megközelítést foglal magában, hiszen a szöveg maga sem kizárólag nyelvi meghatározottságú.¹⁶ Elemzésem tárgyát konkrét szöveg(részlet) képezi, a vizsgálódás tehát szövegközpontú, érvényességi köre a szöveg szintje. Néhány szövegen kívüli vizs-

16 Szikszainé Nagy Irma: *Léíró magyar szövegtan*. Osiris, Budapest, 1999. 15.

gálódási szempontot is szem előtt tartva, egy tágabb perspektíva is lehetővé vált.

Abstract

Sindbad's Voice

The conference entitled *Within the borders* helped me to choose the topic, because Sindbad – the well known character in the book *One thousand and one nights* – travels crossing borders, experiences outstanding adventures getting wisdom.

The subject of the paper *Sindbad's Voice* consists in analysing from a textual point of view a fragment of the novel *Szindbád hazamegy* (*Sindbad Goes Back Home*) by Sándor Márai.

The part of the text linguistics analyse itself is preceded by one a symbol interpretation of the text. It looked necessary to present them from the light of the fact that becomes relevant that there are no borders between cultures, Sindbad from Oriental stories lives further in other time and space, in works of Gyula Krúdy and Sándor Márai.

What I am looking for is the narrative voice, specially Sindbad's, making a linguistic and text linguistic analysis.

Rezumat

Vocea lui Sindbad

Titlul conferinței: *Între culturi* m-a ajutat în alegerea temei, pentru că Sindbad, bine cunoscutul personaj din „O mie și una de nopți”, călătorește fără hotare, trece prin aventuri deosebite dobândind înțelepciune.

Subiectul lucrării *Vocea lui Sindbad* îl constituie analizarea din punct de vedere textologic al unui fragment din romanul *Szindbád hazamegy* (*Sindbad se întoarce acasă*) de Sándor Márai.

Partea de analiză textologică propriu-zisă este precedată de interpretarea simbolurilor care apar în text. Mi s-a părut necesară prezentarea acestora deoarece chiar în acest punct devine relevant faptul că între culturi nu există hotare, Sindbad din poveștile orientale trăiește mai departe în alt timp și spațiu, în scrierile lui Gyula Krúdy și Sándor Márai.

Caut vocea narativă, mai exact vocea lui Sindbad efectuând o analiză lingvistică și textologică a textului.